

๖๐ ปี ปฏิญญาสากล ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

ศักดิ์ศรีและความยุติธรรม
สำหรับเราทุกคน

มองย้อนกลับไปเมื่อ ๖๐ ปีก่อน ท่ามกลางความ
หายนะ ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง บรรดาประเทศ
สมาชิกองค์การสหประชาชาติ ๕๘ ประเทศ ได้ร่วม
รับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นทางการ
เอกภาพ โดยไม่มีเสียงคัดค้านแม้แต่เสียงเดียว เพื่อให้
ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเป็นกรอบกำหนด
แนวทางในการปฏิบัติสิทธิมนุษยชนของบรรดานานา
ชาติทั่วโลก วันสำคัญที่ประเทศสมาชิกองค์การสห
ประชาชาติ แสดงวิสัยทัศน์อันกว้างไกลเพื่อร่วมกันแก้ไข
ปัญหาสิทธิมนุษยชน คือ วันที่ ๑๐ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๘
เมื่อปฏิญญาสากลแห่งสิทธิมนุษยชนได้รับการรับรองเป็น
มติของที่ประชุมสมัชชาใหญ่ของสหประชาชาติ ซึ่งถือ
ได้ว่าเป็นเจตจำนงร่วมกันของมนุษยชาติ และถึงแม้ว่า
ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนจะมีได้มีผลบังคับ
ทางกฎหมายเช่นเดียวกับสนธิสัญญาหรือข้อตกลง
ระหว่างประเทศ แต่นับว่ามีพลังสำคัญทางศีลธรรม
จริยธรรม และมีอิทธิพลทางการเมืองไปทั่วโลก และ
ถือเป็นหลักเกณฑ์สำคัญในการปฏิบัติเกี่ยวกับสิทธิ
มนุษยชน ที่บรรดาประเทศทั้งหลายทั่วโลกยอมรับ และ
จะนำไปสู่การกำหนดสาระสำคัญของกติการะหว่าง
ประเทศ ตลอดจนอนุสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนอีก
หลายฉบับ

เอกสารสำคัญอันเป็นแนวทางในการปฏิบัติสิทธิ
มนุษยชนของมวลมนุษยชาติ ซึ่งได้รับการแปลถึง ๓๖๐ ภาษา

แพร่หลายไปทั่วโลกฉบับนี้ ประกอบด้วย คำปรารภ
และข้อความอันเป็นคำประกาศอีก ๓๐ ข้อ คำปรารภ
ได้แสดงถึงที่มาและสาเหตุของปฏิญญาสากลไว้อย่าง
ชัดเจน :

*"ด้วยเหตุที่การยอมรับศักดิ์ศรีประจำตัวและสิทธิ
ที่เสมอกัน และไม่อาจโอนแก่กันได้ ของสมาชิกทั้งปวง
แห่งครอบครัวมนุษย์ เป็นรากฐานของเสรีภาพ ความ
ยุติธรรม และสันติภาพในพิภพ*

*ด้วยเหตุที่ความเฉยเมย และการดูหมิ่นเหยียด
หยามสิทธิมนุษยชนได้ก่อให้เกิดการกระทำอันป่าเถื่อน
โหดร้าย ทารุณ ซึ่งได้กระทบกระเทือนมโนธรรมของ
มนุษยชาติอย่างรุนแรง...*

*ด้วยเหตุที่รัฐสมาชิกได้ปฏิญาณที่จะร่วมมือกับ
สหประชาชาติ เพื่อให้ได้มาซึ่งการส่งเสริมการเคารพ
และการถือปฏิบัติอย่างสากล ต่อสิทธิมนุษยชนและ
เสรีภาพขั้นพื้นฐาน..."*

ส่วนคำประกาศเน้นให้ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิ
มนุษยชนเป็นมาตรฐานร่วมกันแห่งความสำเร็จสำหรับ

ประชาชนทั้งหลายและประชาชาติทั้งปวง ด้วยจุดประสงค์ที่จะให้มีการเรียนรู้และการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเคารพสิทธิและเสรีภาพของมวลมนุษยชน โดย ข้อ ๑ ได้ประกาศว่า :

“มนุษย์ทั้งหลายเกิดมาอิสระเสรีและเท่าเทียมกันทั้งศักดิ์ศรีและสิทธิ ทุกคนได้รับการประสิทธิประสาทเหตุผลและมโนธรรม และพึงปฏิบัติต่อกันฉันพี่น้อง” และข้อ ๒ เน้นถึงสิทธิเสรีภาพทั้งหลายที่ระบุไว้ในปฏิญญาซึ่งบุคคลชอบที่จะมี โดยไม่มีการจำแนกความแตกต่างในเรื่องใดๆ ไม่ว่าจะเป็น เชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความเห็นทางการเมือง หรือทางอื่นใด สังคมอันเป็นที่มาเดิม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่นใด... นับเป็นการเน้นย้ำถึง ศักดิ์ศรี สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และความยุติธรรม ซึ่งเป็นค่านิยมสากลที่สะท้อนถึงความใฝ่ฝันของมนุษย์ที่จะไปให้อุดมการณ์ของชีวิตในสังคม

ข้อความ ๓๐ ข้อ ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนมีเนื้อหาแบ่งได้สี่ส่วน คือ :

ส่วนที่หนึ่ง กล่าวถึงหลักการขั้นพื้นฐานของสิทธิมนุษยชนที่ว่า มนุษย์มีศักดิ์ศรี สิทธิ เสรีภาพ ติดตัวมาตั้งแต่เกิด และมีความเท่าเทียมกัน ควรปฏิบัติต่อกันเสมือนเป็นพี่น้องกัน และต้องไม่เลือกปฏิบัติต่อบุคคล นับเป็นหน้าที่ของรัฐบาลทุกประเทศที่จะสร้างหลัก

ประกันแก่ทุกชีวิต ด้วยการเคารพหลักการของสิทธิเสรีภาพที่ปรากฏอยู่ในปฏิญญาสากลฉบับนี้ เพื่อให้สิทธิมนุษยชนเป็นมาตรฐานร่วมกันในการปฏิบัติต่อกันของผู้คนในสังคมทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศ

ส่วนที่สอง กล่าวถึงสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง สิทธิดังกล่าวนี้ ปรากฏอยู่ในข้อ ๓ - ๒๑ ซึ่งประกอบด้วย สิทธิในชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงของบุคคล อิสรภาพจากการเป็นทาสและการถูกทรมาน ความเสมอภาคในทางกฎหมาย การคุ้มครองเมื่อถูกจับกุม กักขัง หรือเนรเทศ สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม การมีส่วนร่วมทางการเมือง สิทธิในการสมรส และการตั้งครอบครัว เสรีภาพขั้นพื้นฐานในทางความคิด มโนธรรม และศาสนา การแสดงความคิดเห็น และการแสดงออก เสรีภาพในการชุมนุมและการเข้าร่วมสมาคมอย่างสันติ สิทธิในการมีส่วนร่วมในรัฐบาลของประเทศตนโดยทางตรง หรือโดยการส่งผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้งอย่างเสรี

ส่วนที่สาม กล่าวถึงสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งปรากฏอยู่ในข้อ ๒๒ - ๒๗ อันได้แก่ สิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรของรัฐและได้รับผลทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่จำเป็นต่อการพัฒนาตนเอง ซึ่งครอบคลุมถึงสิทธิในการทำงานและได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม สิทธิในการก่อตั้งและเข้าร่วมในสหภาพแรงงาน สิทธิในมาตรฐานการครองชีพที่เพียงพอ สิทธิในสวัสดิการสังคม การคุ้มครองแม่และเด็ก สิทธิในการศึกษา สิทธิในการได้รับความคุ้มครองทางวัฒนธรรม ศิลปะ ลิขสิทธิ์ และสิทธิบัตร

ส่วนที่สี่ กล่าวถึงหน้าที่ของบุคคล สังคม และรัฐ ในการที่จะต้องดำเนินการสร้างหลักประกันให้มีการคุ้มครองสิทธิที่ปรากฏในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ให้ได้รับการปฏิบัติอย่างจริงจัง ห้ามรัฐกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชน และจำกัดสิทธิของบุคคล

สิทธิมนุษยชนที่ระบุไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนมีลักษณะเด่นเฉพาะ ดังต่อไปนี้คือ :

๑. เป็นสิทธิที่ติดตัวมากับมนุษย์ เมื่อคนเกิดมาก็มีสิทธิมนุษยชนติดตัวมาด้วย เพราะความเป็นมนุษย์ ดังนั้นสิทธิมนุษยชนจึงเป็นสิทธิที่ติดตัวแต่ละบุคคลมาแต่กำเนิด ไม่มีการยกให้ หรือสืบทอด

๒. เป็นสิทธิที่เป็นสากล กล่าวคือ เป็นสิทธิของมนุษย์ทุกคนเหมือนกัน ไม่ว่าจะเชื้อชาติ เพศ หรือนับถือศาสนาใด ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มาจากพื้นฐานทางสังคมหรือการเมืองอย่างไร มนุษย์ทุกคนมีอิสระเสรี มีความเท่าเทียมกันในศักดิ์ศรีและสิทธิ

๓. เป็นสิทธิที่ไม่อาจถ่ายโอนให้แก่กันได้ คือไม่มีใครมาแย่งชิงเอาสิทธิมนุษยชนไปจากบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ ถึงแม้ว่ากฎหมายของประเทศจะไม่ได้ยอมรับรองสิทธิมนุษยชน หรือแม้ว่าจะละเมิดสิทธิมนุษยชนก็ตาม ประชาชนของประเทศนั้นก็ยังมีสิทธิมนุษยชนอยู่

๔. เป็นสิทธิที่ไม่อาจถูกแยกออกจากกัน กล่าวคือเพื่อที่จะมีชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะมีเสรีภาพ มีความมั่นคงในชีวิต และมีมาตรฐานการดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับความเป็นมนุษย์ ดังนั้น สิทธิต่างๆ ของมนุษย์จะต้องไม่ถูกแยกออกจากกัน

เมื่อปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในระดับนานาชาติอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง ก็ได้มีการแปลเจตนาและขยายข้อความของหลักการของปฏิญญาสากลฯ ให้ละเอียดยิ่งขึ้น ด้วยการร่างเป็นกติการะหว่างประเทศที่มีผลบังคับทางกฎหมายขึ้น ๒ ฉบับ คือ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งได้รับการรับรองโดยสมัชชาใหญ่ขององค์การสหประชาชาติเมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม ค.ศ.๑๙๖๖ ทำให้บรรดานานาประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติไม่เพียงแต่เห็นชอบด้วยกับหลักการที่ระบุไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน แต่ยังต้องปฏิบัติตามอีกด้วย หมายความว่าบรรดาประเทศที่เป็นภาคีของกติการะหว่างประเทศใด ก็มีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามกติการะหว่างประเทศนั้นด้วย กติการะหว่างประเทศทั้งสองฉบับดังกล่าวมีผลบังคับใช้ใน ค.ศ.๑๙๗๖ ประเทศต่างๆ ก็ได้เข้าเป็นภาคี จนในปัจจุบันนับได้ ๑๓๔ ประเทศ รวมถึงประเทศไทยด้วย

นอกจากกติการะหว่างประเทศสองฉบับดังกล่าวแล้ว ยังมีอนุสัญญา คำประกาศ ข้อเสนอแนะ ที่เกี่ยว

กับรายละเอียดของสิทธิมนุษยชน ตามเจตนารมณ์ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศทั้งสองฉบับ เช่น อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก อนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ และอนุสัญญาว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติในทุกรูปแบบ เป็นต้น

เมื่อ ๖๐ ปีที่แล้ว ใน ค.ศ. ๑๙๔๔ ผู้นำโลกต่างแสดงความกล้าหาญและร่วมกันรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ต่างแสดงวิสัยทัศน์อันยาวไกลในการส่งเสริมคุณค่าโลกแบบพหุภาคีซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเท่าเทียม ความยุติธรรม และหลักนิติธรรมต่างตระหนักถึงความจำเป็นสากลของสิทธิมนุษยชน ที่ว่าทุกคนเกิดมาอิสระเสรีและเท่าเทียมกัน และพึงมีสิทธิอันไม่สามารถแบ่งแยกได้ ไม่ว่าจะเชื้อชาติทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม พลเมือง หรือการเมือง และจะต้องได้รับการตอบสนองอย่างเท่าเทียมกัน และทั้งหมดนี้เป็นพื้นฐานของความเป็นมนุษยชาติ

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ความมีเอกภาพ และเป้าหมายร่วมกันของผู้นำโลกเจือจางลงไป ผลประโยชน์ทางการเมืองมีบทบาทมากขึ้น รัฐบาลของหลายประเทศใช้อำนาจอย่างมิชอบเพื่อตอบสนองเป้าหมายทางการเมืองของตน แทนที่จะเคารพสิทธิของประชาชน ในขณะที่โลกกำลังเผชิญวิกฤตสิทธิมนุษยชน ผู้นำโลกกลับไม่แสดงวิสัยทัศน์ร่วมกันที่จะแก้ปัญหา รายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนทั่วโลก ประจำปี ค.ศ.๒๐๐๘ ขององค์การนิรโทษกรรมสากล เริ่มด้วยข้อความที่กระทบใจ มีใจความว่า : ผู้นำโลกต่างต้อง

ภาพ : he.riverdek12or.us

ขอโทษที่ไม่สามารถปฏิบัติตามคำมั่นสัญญาในการดำรงความยุติธรรม และความเสมอภาคตามที่ระบุไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ซึ่งได้มีการรับรองร่วมกันเมื่อ ๖๐ ปีที่แล้ว รายงานได้กล่าวถึงพลังของโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดความหวัง พร้อมกับปัญหาท้าทายใหม่ และถึงแม้ว่าผู้นำโลกต่างอ้างว่าตนมุ่งขจัดความยากจน แต่กลับเพิกเฉยเมื่อเผชิญปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงทำให้ปัญหาความยากจนรุนแรงและลึกซึ้งยิ่งขึ้น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนจึงยังเป็นเพียงแค่สัญญาที่ว่างเปล่า และการได้รับสิทธิมนุษยชนของมวลมนุษยชนซึ่งเป็นความใฝ่ฝันของบุคคลก็ดูจะห่างไกล เสมือนอยู่บนขอบฟ้าที่เอื้อมไปไม่มีวันถึง ปัญหาโลกาภิวัตน์ การเติบโตทางเศรษฐกิจ และความยากจน เป็นลักษณะเด่นในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกของเรา และในประเทศของเราเอง เป็นที่ประจักษ์ว่าภูมิภาคนี้มีการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว มีสถิติที่น่าพอใจ แต่กลับมีตัวเลขที่แสดงให้เห็นชัดถึงช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวยที่เพิ่มขึ้น การกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกัน ส่งผลให้กลุ่มคนในเมืองที่ได้รับการศึกษา มีความรู้ และทักษะ ได้รับผลประโยชน์มากกว่าผู้คนส่วนใหญ่ในชนบทที่ยากไร้

ส่งผลให้เกิดการเลือกปฏิบัติที่รุนแรงขึ้น จึงเห็นได้ชัดว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน ความใฝ่ฝันในคำสัญญาถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ถึงความเท่าเทียม และความยุติธรรมที่ปรากฏในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนจึงเลื่อนลอยและไกลจากความเป็นจริง

เมื่อผู้นำโลกในปัจจุบันเพิกเฉยต่อปัญหาวิกฤติสิทธิมนุษยชน หรือมิฉะนั้นก็ไม่แสดงจุดยืนที่ชัดเจนเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ไม่แสดงวิสัยทัศน์ร่วมกันที่จะแก้ปัญหามิติมนุษยชนเฉกเช่นผู้นำโลกในสมัยการรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เมื่อหกทศวรรษที่แล้วมา แล้วอนาคตของสิทธิมนุษยชนจะเป็นอย่างไร?

พลังสำคัญที่กำลังเรียกร้องให้บรรดาผู้นำโลกแสดงเจตจำนงเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนสิทธิมนุษยชนให้ดำรงอยู่ คือ ขบวนการภาคประชาสังคมซึ่งกำลังมุ่งมั่นทำงานเพื่อสิทธิมนุษยชนในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก พลังประชาชนในแต่ละประเทศที่ไม่ยอมนิ่งดูดายเมื่อมีการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาค และความยุติธรรม แต่กลับมุ่งมั่นที่จะต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน และกดดันให้ผู้นำประเทศต้องรับผิดชอบ ล้วนเป็นพลังที่ก่อให้เกิดความหวังและการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้น ซึ่งนับเป็นนิมิตหมายที่ดียิ่งในวาระแห่งการเฉลิมฉลองครบรอบ ๖๐ ปี ของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

